

Resumé verbeterplan Maaslijn

Aan	Deelnemers van het Bestuurlijk Overleg over de Maaslijn	Van	ProRail
Datum	9 december 2021		
Uw kenmerk		Telefoonnummer	
Ons kenmerk/ID	-	Afdeling	
Onderwerp	Maaslijn		

Woord vooraf

Op 17 november 2021 is het document “resultaat Verbeterplan Maaslijn” opgesteld. Deze notitie is een verdere uitwerking van dat document en beschrijft ook de voortschrijdende inzichten ten opzichte van dat document. Dit document vervangt het vorige document.

Postadres
Postbus 2038
3500 GA Utrecht

Inleiding

www.prorail.nl

Het MIRT project Maaslijn bevindt zich in de planuitwerkingsfase. ProRail heeft, conform het vigerend afsprakenkader tussen het ministerie en ProRail, tussen juni en augustus 2021 de gate review projectbeslissing Maaslijn uitgevoerd. Het doel van het gate review proces is in intercollegiale toetsing vaststellen of het project voldoende robuust is om de volgende fase in te gaan. Uit de gate review volgt dat het project een hoog risicoprofiel heeft. De (op dat moment beschikbare) planning is in de review als onvoldoende realistisch beoordeeld. Op de overige getoetste onderdelen (scope & besluitvorming, organisatie, risico's, interne kwaliteitsborging, financiën, markt & inkoop, techniek, conditionering & stakeholders) is het risicoprofiel minder hoog, en zijn verbeteringen al zoveel mogelijk opgepakt.

Naar aanleiding van de rode score in de gate review op het onderdeel planning, heeft ProRail een verbeterplan opgesteld en het eerste concept hiervan gepresenteerd tijdens het bestuurlijke overleg van 4 november 2021, hetgeen heeft geleid tot het bovengenoemde document van 17 november 2021. Focus van het verbeterplan ligt op het reduceren van 5 tijdgebonden risico's.

Verbeterplan op hoofdlijnen

Met dit verbeterplan wordt alles op alles gezet om met aanvullende beheers- en versnellingsmaatregelen het oorspronkelijke doel van indienststelling per november 2024 binnen bereik te houden. Met dit verbeterplan staat de snelst mogelijke realisatie van de volledige scope dan wel de mogelijkheid om de Maaslijn elektrisch te kunnen berijden voorop. De kans dat dit lukt per november 2024 is door de inzet van de maatregelen verbeterd, maar is zeer laag. Echter wordt door dit verbeterplan het tijdig realiseren van belangrijke onderdelen van de scope rondom Venlo, keervoorzieningen en een deel van de energievoorziening van de Maaslijn zeker gesteld. Een aantal raakvlakken met andere projecten en productstappen kunnen hierdoor worden beheerst en eventuele gevolgschade voorkomen.

In het verbeterplan is per risico in kaart gebracht welke maatregelen ProRail voorstelt om het risico te beheersen. In onderstaande tabel wordt dit samengevat.

Risicofactor	Beheersing	Verwacht Resultaat
De aanbesteding	De aanbesteding vereenvoudigen gericht op snelheid en met bewezen concept bouwteam, Scope Venlo (keervoorzieningen en o.a. onderdelen energievoorziening) geborgd voor uitvoering in 2023 en 2024.	Gunning tijdig gereed in juli 2022.
De voorbereidingstijd voor de aannemer	Bouwteamovereenkomst, minder krappe voorbereidingstijd voor realisatie Noordelijk en Zuidelijk deel in 2024.	Een grotere kans op voldoende bouwtijd om het project tijdig te realiseren.
De beschikbaarheid van materiaal, personeel en materieel	Bouwteamovereenkomst, ruimere voorbereidingstijd voor realisatie Noordelijk en Zuidelijk deel in 2024.	Alles beschikbaar voor aanvang gefaseerde bouwperiodes; restrisico niet regulier, maar ondervangen door directieleveringen van kritische materialen uitgezonderd markteffecten (mondiale economische groei en schaarste). Tijdens de aanbesteding beoordelen van de eerste signalen van marktpartijen over de haalbaarheid hiervan.
De beschikbare uitvoeringstijd voor de aannemer in buitendienststellingen	Extra lange bouwperiodes in 2024, met veel minder vervoer; productiestraat buitendienststellingen en extra buitendienststellingen.	Voldoende bouwtijd beschikbaar – voorwaarde buitendienststellingsprocedures moeten doorlopen worden en buitendienststellingen moeten worden overeengekomen met de vervoerders.
De grondverwerving	Minimaliseren percelen, speciale taskforce met Rijksvastgoedbedrijf en provincie Limburg, maatwerkenpak.	Vergroten van de kans om alle noodzakelijke gronden tijdig in bezit te hebben.

Risicoprofiel en opties

De planning houdt met de voorziene beheersingsmaatregelen een zeer hoog risicoprofiel. Het is realistisch om te veronderstellen dat er tegenvallers kunnen ontstaan als gevolg van bijvoorbeeld te onteigenen grondpercelen en de grote, complexe en veeleisende ontwerp- en realisatie opgave. Als gevolg van de krappe planning kan dit direct impact hebben op het tijdpad van oplevering.

In onderstaand overzicht van scenario's is daarom ook gekeken naar de terugvaloptie, waarbij eerst elektrisch rijden mogelijk wordt gemaakt vooruitlopend op de aanleg van inhaalsporen (die zien op de robuustheid van de dienstregeling). Deze optie (optie 0b) vereist wel onvoorziene ontwerpstappen in een planning zonder buffers. Met het werken in een bouwteam en de overige maatregelen proberen we die risico's zoveel mogelijk te mitigeren. Echter, na gunning blijft er slechts beperkte ontwerp- en realisatietijd over om voor eind 2024 elektrisch rijden mogelijk te maken. Daarmee wordt ook de kans dat dit lukt zeer laag. Mogelijke scenario's zijn in onderstaande tabel samengevat met daarbij – op basis van de huidige inzichten - de inschatting van de haalbaarheid van de planning en een duiding van de consequenties voor de kosten.

	Naam	Wanneer	Kosten	Kans
0a	Integrale ombouw. Alles lukt en valt mee.	2024	Mu-waarde + Bouwteam + extra kosten agv tijdsdruk	Zeer laag (vanwege te krappe planning en buitendienststellingen)
0b	Integrale ombouw. Alles lukt en valt mee Excl. gronden spoorverdubbeling locatie "x".	2024 (elektrisch) 2026/2027 (integraal)	Mu-waarde + Bouwteam + extra kosten agv tijdsdruk Extra kosten latere spoorverdubbeling	Zeer laag (vanwege te krappe planning en buitendienststellingen)
1a	Integrale ombouw. Alles lukt en valt mee, minder risicovol scenario.	2025	Mu-waarde + Bouwteam +1 jaar bouwtijd Schade Arriva (1 jaar uitloop)	Haalbaar (2025)
1b	Integrale ombouw. Alles lukt en valt mee excl. Gronden spoorverdubbeling locatie "x", minder risicovol scenario.	2025 (elektrisch) 2026/2027 (integraal)	Mu-waarde + Bouwteam +1 jaar bouwtijd Schade Arriva (1 jaar uitloop) Extra kosten latere spoorverdubbeling	Haalbaar (2025)
2	Zo veel mogelijk integrale ombouw / terugvalscenario elektrificatie. Gronden beperkt of veel niet beschikbaar. Restwerk Integrale ombouw na bezit gronden.	2025 (elektrisch) 2026/2027 (Integraal)	Meerdere jaren bouwtijd Schade Arriva (1 jaar uitloop) Extra kosten ontwerpwerk en realisatie werk terugvalscenario.	Haalbaar (2025)
In alle scenario's geldt dat geen rekening wordt gehouden met indexatie en extreme kostenverhoging materialen.				

Waar wij de kans op oplevering van het werk in 2024 zeer laag achten, achten wij oplevering in 2025 haalbaar (opties 1a en 1b). In dat geval wordt de Maaslijn zo snel als mogelijk volgens eindplan geëlektrificeerd en afhankelijk van de beschikbaarheid van gronden worden de spooruitbreidingen eerder of later gebouwd (opties 1a (volledige scope in een keer gebouwd) en 1b (wel volledig elektrisch te berijden, maar deel verdubbeling wordt later gerealiseerd)). Dat betekent dat eind 2025 elektrisch kan worden gereden over het Maaslijn tracé, maar mogelijk nog niet met inbegrip van alle voorziene inhaalsporen. Dit vanwege te verwachten onteigeningsprocedures welke moeten worden doorlopen. In de opties 1a en 1b zal ProRail zeker met de aannemer de mogelijkheden onderzoeken om ten opzichte van eind 2025 te versnellen, maar de haalbaarheid hiervan zal pas eind 2022 blijken.

Optie 2 lijkt veel op optie 1b met als verschil dat er op meerdere locaties gronden niet tijdig beschikbaar zijn.

De financiële consequenties van het later dan 2024 realiseren van elektrificatie en spooruitbreidingen zijn nog niet te kwantificeren. Er zullen extra kosten zijn ten opzichte van de eerder berekende Mu-waarde als gevolg van de inzet van het Bouwteam en de extra bouwtijd. Tegelijkertijd biedt een langere realisatieperiode meer ruimte voor optimalisatie van inkoop en uitvoering. Wat het saldo van die effecten zal zijn, zal blijken op het moment dat de door het Bouwteam opgestelde werkpakketten (uitvoeringscontracten) worden afgeprijsd door de aannemer. Bij elke afprijzing van een uitvoeringscontract bestaat de mogelijkheid tot een “no go”. Daarmee blijven de bestuurders voortdurend in positie om, met in achtneming van de consequenties voor de planning, een “no go” te geven in geval van te hoge kosten van de uitvoeringscontracten.

Het aanhouden van de projectbeslissing reduceert de kans dat het gewenste projectresultaat zo snel mogelijk wordt opgeleverd. Indien de projectbeslissing niet wordt genomen en de aanbesteding niet in januari kan starten, dan is elektrificeren van de Maaslijn voor eind 2024 onmogelijk. Het realiseren van de werkzaamheden in Venlo in 2023 en 2024 is in dat geval ook niet meer mogelijk en er ontstaan nieuwe aanvullende risico's in verband met raakvlakken met andere projecten die gerelateerd zijn aan het werk in Venlo of als bijbestelling onderdeel uitmaken van de scope van de Maaslijn.

Andere scenario's als uitstellen van de aanbesteding, slechts opdragen van de scope bij Venlo of opknippen van de scope in meerdere contracten hebben allemaal dermate veel voorbereidingstijd nodig dat daarmee geen sprake meer kan zijn van een maakbaar plan binnen de gestelde termijn van 2024.

Extra beheersing tijdens de aanbesteding en bouwteam-ontwerpfase is voor opdrachtgevers mogelijk door toepassing van beslismomenten. De beslismomenten waarop opdrachtgevers keuzes kunnen of moeten maken zijn (niet limitatief) opgenomen in de onderstaande tabel.

Datum	Besluit	Verwachte te maken keuze
December 2021	Projectbeslissing (nodig om te starten met de aanbesteding)	Met de projectbeslissing blijft de koers gericht op het realiseren van de Maaslijn in 2024/2025. Door het hoge risico is de kans van gereed in 2024 zeer laag maar de inzet blijft er volledig op gericht. Het voordeel van nu starten met de realisatiefase is dat: <ul style="list-style-type: none"> - De scope op Venlo en enkele andere plekken met grote zekerheid tijdig gerealiseerd wordt. - Raakvlakken met andere projecten beheerst kunnen worden en gevolgschade voorkomen. - De snelst mogelijke realisatie van de volledige scope voorop staat.
April en juli 2022	Buitendienststellingen + grondverwerving	Buitendienststellingen voor 2024 zijn zeker gesteld, zodat overal waar gronden beschikbaar zijn de bouw kan worden gerealiseerd. Zo niet, dan heroverwegen. Beeld van haalbaarheid van te verwerven gronden geeft eerste inzicht in omvang van noodzakelijke bouwfaserings.
Mei 2022	Gedurende aanbesteding	De aanbesteding verloopt conform plan en de taakstellende begroting wordt nog niet ter discussie gesteld. Afhankelijk van voortgang aanbesteding en/of afwijkingen calculatie aannemer versus begroting, bijsturen.
Juli 2022	Voor gunning	Kosten scope "Venlo +" bekend en vertrouwen in goed bouwteam. Zo niet, dan bijsturen.
Eind 2022	Scenario's ombouw Maaslijn en vertaling in uitvoeringsplannen	Inschatting van kosten en doorlooptijd bouw op basis waarvan kan worden besloten tot gefaseerde uitvoering, dan wel uitvoering in een keer. Daarna per uitvoeringscontract de mogelijkheid om te stoppen bij prijsaanbiedingen die niet passend te maken zijn op de begrote kosten.